

Metody, techniki oraz narzędzia badawcze

16 sierpnia 2025

podrozdział pracy licencjackiej

W trakcie poszukiwania odpowiedzi na postawione pytania należy posługiwać się dostępnymi metodami badań naukowych.

S. Kunowski przez metodę naukową rozumie ustalony sposób dochodzenia do celu poznania. Sposób ten zależy od rodzaju myślenia, wyprowadzającego indukcyjnie z doświadczenia, przez obserwację lub eksperyment nowe treści albo udowadniającego dedukcyjnie ich poprawność. Metoda naukowa tworzy różne kombinacje podstawowych operacji naukowych, które dostosowują się do przedmiotu i celu badań.[\[1\]](#)

Zdaniem S. Nowaka metody badania to: „przede wszystkim typowe i powtarzalne sposoby zbierania, opracowania, analizy i interpretacji danych empirycznych, służące do uzyskiwania maksymalnie (lub optymalnie) uzasadnionych odpowiedzi na postawione pytania”.[\[2\]](#)

Z. Zaborowski natomiast uważa, że metoda badawcza to zespół środków i czynności umożliwiających zdobycie informacji prowadzących do wydania prawdziwych sądów w określonym wycinku rzeczywistości.[\[3\]](#)

Z kolei T. Pilch sądzi, iż metoda jest zespołem czynności i zabiegów zmierzających do poznania określonego przedmiotu. Jest to pewnego rodzaju charakter działania, jaki podejmuje się dla zdobycia interesujących danych.[\[4\]](#)

Według S. Nowaka przez metodę naukową rozumie się określony, powtarzalny sposób rozwiązywania problemu. Metoda badań to też tyle, co określony, powtarzalny sposób uzyskiwania pewnego

typu informacji o rzeczywistości, niezbędnych dla rozwiązywania określonego typu problemu badawczego, szukanie odpowiedzi na pytanie określonego rodzaju, przez szeroko pojmowaną obserwację rzeczywistości.[\[5\]](#)

Natomiast techniki badawcze to przede wszystkim sposoby zbierania materiału oparte na starannie opracowanych dyrektywach, weryfikowanych w badaniach różnych nauk społecznych i dzięki temu posiadających walor użyteczności międzydyscyplinarnej.[\[6\]](#)

Łobocki natomiast uważa, że „techniki badawcze są bliżej skonkretyzowanymi sposobami realizowania zamierzonych badań. Podporządkowane są one metodom badawczym, pełniąc wobec nich służebną rolę”.[\[7\]](#)

Według Pilcha technika badawcza jest określoną czynnością służącą do uzyskania pożądaných danych. Jest pojedynczą procedurą, polegającą na wykonaniu określonej czynności badawczej.[\[8\]](#)

W prezentowanych badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego.

W ujęciu T. Pilcha, metoda sondażu diagnostycznego jest sposobem zdobywania i gromadzenia wiedzy o atrybutach strukturalnych i funkcjonalnych oraz dynamice zjawisk społecznych, opiniach wybranych zbiorowości, nasilaniu się i kierunkach rozwoju określonych zjawisk, w oparciu o specjalnie dobraną grupę reprezentującą populację generalną, w której badane zjawisko występuje.[\[9\]](#)

W badaniach sondażowych najczęściej stosowanymi technikami są: obserwacja, wywiad, ankieta, analiza dokumentów, techniki statystyczne i inne.

Badania własne realizowano za pomocą ankiety, która pozwoliła określić aspiracje życiowe. Do zbadania poziomu samooceny zastosowano Kwestionariusz Niebrzydowskiego.[\[10\]](#)

Kwestionariusz ten zawiera listę przymiotników określających różne cechy osobowości. Poprzez stopień nasilenia danych cech, bada się nim samoocenę. Według Łobockiego kwestionariusz to arkusz papieru z wydrukowanymi na nim pytaniami i wolnymi miejscami na zapisanie odpowiedzi lub też gotowymi odpowiedziami, spośród których osoby badane wybierają te, które uważają za prawdziwe.[\[11\]](#)

Z kolei ankieta jest, jak pisze W. Zaczyński, techniką zdobywania i gromadzenia informacji przez pytanie wybranych osób za pośrednictwem drukowanej listy pytań, zwanej kwestionariuszem ankiety.[\[12\]](#)

Według T. Pilcha, ankieta jest techniką gromadzenia informacji, polegającą na wypełnianiu przez badanego kwestionariuszy, na ogół o wysokim stopniu standaryzacji.[\[13\]](#)

Zastosowany jako narzędzie kwestionariusz ankiety zawierał 37 pytań. Znalazło się w nim 30 pytań zamkniętych koniunktywnych z możliwością wyboru. Część z nich należała do tak zwanych pytań zamkniętych koniunktywnych z możliwością wyboru kilku odpowiedzi. Pozostałe 7 pytań to pytania otwarte, na które respondenci musieli sformułować własne odpowiedzi. Na końcu kwestionariusza, umieszczono pytania dotyczące danych o osobach badanych, takich jak wiek, płeć, klasa, miejsce zamieszkania.

W badaniach naukowych kluczowe znaczenie mają metody, które pozwalają systematycznie dochodzić do wiedzy o badanym zjawisku. Metody naukowe łączą różne operacje poznawcze, takie jak obserwacja, eksperyment czy analiza danych, i dostosowują je do przedmiotu oraz celu badań. Mogą wykorzystywać zarówno myślenie indukcyjne, wyprowadzające nowe wnioski z doświadczenia, jak i dedukcyjne, pozwalające weryfikować hipotezy i prawdziwość określonych stwierdzeń. Ich stosowanie umożliwia uzyskanie wiarygodnych odpowiedzi na pytania badawcze i właściwe opracowanie zgromadzonego materiału empirycznego.

Techniki badawcze stanowią konkretną realizację metod. Są to powtarzalne i sprawdzone sposoby zbierania danych, które mogą obejmować obserwację, wywiad, analizę dokumentów czy techniki statystyczne. Dzięki nim możliwe jest systematyczne i rzetelne pozyskiwanie informacji niezbędnych do rozwiązywania problemów badawczych. Techniki podporządkowane są metodom, pełniąc wobec nich funkcję praktyczną i umożliwiając ich realizację w konkretnym badaniu.

W prezentowanych badaniach zastosowano metodę sondażu diagnostycznego, która pozwalała zbierać informacje o strukturze i funkcjonowaniu badanego zjawiska oraz o opiniach wybranych grup społecznych. Sondaż opierał się na grupie reprezentatywnej dla populacji generalnej, co umożliwiało wnioskowanie o całym zbiorze na podstawie danych zebranych od jego wycinka. Metoda ta pozwalała także określić nasilenie i kierunki rozwoju określonych procesów społecznych.

Do realizacji badań wykorzystano ankietę jako technikę badawczą, umożliwiającą gromadzenie danych poprzez pytania skierowane do uczestników badania. Kwestionariusz ankiety zawierał 37 pytań, w tym pytania zamknięte, pozwalające na wybór jednej lub kilku odpowiedzi, oraz pytania otwarte, wymagające sformułowania własnej odpowiedzi. Ankieta była wzbogacona o pytania dotyczące danych demograficznych, takich jak wiek, płeć, klasa czy miejsce zamieszkania.

Poziom samooceny uczestników badania zbadano przy użyciu Kwestionariusza Niebrzydowskiego, który mierzy nasilenie określonych cech osobowości. Kwestionariusz składa się z listy przymiotników, a osoby badane wskazują stopień, w jakim dana cecha je charakteryzuje. Dzięki temu możliwe było uzyskanie rzetelnych i porównywalnych danych o postrzeganiu siebie przez respondentów oraz o ich aspiracjach życiowych.

[1] S. Kunowski: *Podstawy współczesnej pedagogiki*, Warszawa

1996, s. 48.

[2] S. Nowak: *Metodologia badań socjologicznych...op. cit.*, s. 214.

[3] Z. Zborowski: *Wstęp do metodologii badań pedagogicznych*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1973, s. 358.

[4] T. Pilch: *Zasady badań pedagogicznych*, Warszawa 1995, s. 79.

[5] S. Nowak: *Metodologia badań socjologicznych*, Warszawa 1970, s. 237.

[6] A. Kamieński: *Metoda, technika, procedura badawcza w pedagogice empirycznej*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1974, s. 54.

[7] M. Łobocki: *Metody badań...op. cit.*, s. 115.

[8] T. Pilch: *Metodologia pedagogicznych badań środowiskowych*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1971, s. 79.

[9] T. Pilch: *Zasady badań pedagogicznych... op. cit.*, s.51.

[10] L. Niebrzydowski: *O poznaniu i ocenie samego siebie*, Warszawa 1976, s. 90 – 93.

[11] M. Łobocki: *Metody badań...op. cit.*, s. 61.

[12] W. Zaczyński: *Praca badawcza...op. cit.*, s. 153.

[13] T. Pilch: *Zasady badań pedagogicznych... op. cit.*, s.141.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis [pisanie prac z pedagogiki](#) - fachowa pomoc w pisaniu prac.